

ΕΦΕΠΑΕ 18/09/2014

Καινοτομία, προώθηση της στο ελληνικό επιχειρηματικό γίγνεσθαι και σχέση της με τα προγράμματα κρατικών ενισχύσεων

Με ιδιαίτερη χαρά συμμετέχω σήμερα στην εκδήλωση ενός φορέα που «άντεξε στον χρόνο» και ο οποίος θα μπορούσε να αποτελέσει κατά τη γνώμη μας αντικείμενο μελέτης επιτυχημένου outsourcing υπηρεσιών δημόσιου χαρακτήρα.

Επιτρέψτε μου να αρχίσω την παρέμβασή μου αναδεικνύοντας 2 πρόσφατα γεγονότα.

Το πρώτο αφορά τα αποτελέσματα από την πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του SME instrument - δηλαδή ενός νέου χρηματοδοτικού εργαλείου της ΕΕ για την έρευνα στις ΜΜΕ στο πλαίσιο του Προγράμματος Horizon - που ανακοινώθηκαν πριν 2 μήνες - είναι χαρακτηριστικά: Από τις 30 χώρες που συμμετείχαν μόνο 9 δεν είχαν καμία έγκριση πρότασης. Μεταξύ αυτών είναι και η Ελλάδα η οποία μάλιστα είχε τον μεγαλύτερο αριθμό αιτήσεων (80).

Το δεύτερο αφορά τους δείκτες επιδόσεων καινοτομίας που προσφάτως ανακοίνωσε το World Economic Forum. Αν και η συνολική θέση της χώρας στη διεθνή κατάταξη ανταγωνιστικότητας βελτιώνεται οι δείκτες καινοτομίας παραμένουν σταθερά χαμηλοί.

Τα αποτελέσματα αυτά πιστεύουμε ότι πρέπει να μας προβληματίσουν ιδιαίτερα ως προς την ικανότητα των ελληνικών ΜΜΕ, των μηχανισμών που τις υποστηρίζουν και των εργαλείων που χρησιμοποιούνται να διεκδικήσουν σοβαρά ανταγωνιστικά προγράμματα που προσφέρονται για την απορρόφηση καινοτομίας από τις επιχειρήσεις.

Κυρίες και κύριοι,

Η δημοσιονομική κρίση και η κρίση ρευστότητας οδήγησαν την ελληνική οικονομία σε συνολική κάμψη των επενδύσεων, τις συνέπειες της οποίας, θα τις βλέπουμε σε βάθος χρόνου τόσο σε όρους βιομηχανικής παραγωγής όσο και σε όρους απασχόλησης. Ο ΣΕΒ πιστεύει ότι η μετατροπή της ελληνικής οικονομίας **σε οικονομία παραγωγής εμπορεύσιμων αγαθών**

απαιτεί διαφορετικές πολιτικές και εργαλεία από αυτά που μέχρι στιγμής έχουμε χρησιμοποιήσει:

A) Χρειαζόμαστε για αυτό **εξειδικευμένα σχέδια ανάπτυξης κρίσιμων κλάδων** της οικονομίας συμφωνημένα μεταξύ πολιτείας και επιχειρήσεων με διακριτούς ρόλους και στόχους για την κάθε πλευρά.

B) Χρειαζόμαστε ουσιαστική υιοθέτηση των ευρωπαϊκών κατευθύνσεων βιομηχανικής πολιτικής με εστίαση σε **παραγωγικές αλυσίδες και απορρόφηση καινοτομίας** από τις ελληνικές επιχειρήσεις μέσω συνεργασιών στο πλαίσιο αλυσίδων αξίας, οικοσυστημάτων και σύγχρονων υποδομών καινοτομίας.

Γ) Χρειαζόμαστε επανεξέταση **της διακυβέρνησης** των επενδύσεων που θα στηρίξουμε στη νέα προγραμματική περίοδο με στόχο να αντιμετωπίσουμε τις επενδύσεις των επιχειρήσεων όχι ως μεμονωμένες δραστηριότητες, αλλά ως στοιχεία ενδυνάμωσης ενός συνόλου παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Μια αποτελεσματική πολιτική για την καινοτομία στην ελληνική οικονομία - και βασική παράμετρος του συνολικού σχεδίου ανασυγκρότησης της χώρας και πυλώνας της νέας βιομηχανικής πολιτικής - είναι η στήριξη και ανάδειξη εστιών δραστηριοποίησης επιχειρήσεων και ερευνητών **που αντικρίζουν αναδυόμενες και δυναμικές αγορές βιομηχανικών προϊόντων και υπηρεσιών και όχι απλά τεχνολογίες**. Αυτές οι εστίες επιχειρηματικής αριστείας οφείλουν να αποτελέσουν τις βασικές επενδυτικές προτεραιότητες του νέου ΕΣΠΑ.

Ο ΣΕΒ πιστεύει ότι ειδικότερα η πολιτική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) της χώρας, τις προηγούμενες δεκαετίες, δεν έφερε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και ήταν σε απόσταση από την ευρωπαϊκή πραγματικότητα λόγω της απουσίας πραγματικής εμπλοκής των επιχειρήσεων της χώρας στο σχεδιασμό και την παρακολούθηση της και λόγω της αδυναμίας μας να οργανώσουμε τις παρεμβάσεις μας με ένα συντεταγμένο σχέδιο.

Ο ΣΕΒ πιστεύει ότι χρειαζόμαστε μια νέα προσέγγιση που θα συνιστά ρήξη με μια παράδοση που ήθελε να θεραπεύει τις αδύναμες σχέσεις έρευνας και επιχειρήσεων με τη γενικευμένη διοχέτευση κρατικών ενισχύσεων ανεξάρτητα από την ευρύτερη πολιτική κρατικών

ενισχύσεων, χωρίς ουσιαστική επίπτωση στη καινοτόμο επίδοση των ελληνικών επιχειρήσεων ή την επιχειρηματική προοπτική των ελληνικών ερευνητικών κέντρων.

Πεποίθησή μας είναι ότι οι επενδύσεις των επιχειρήσεων στην καινοτομία, στην σημερινή φάση ανάπτυξης της οικονομίας, είναι αδύνατον να προκύψουν ως μεμονωμένα σχέδια με μόνο κίνητρο την χρηματοδότηση από τα ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ή τη διάθεσή τους με λογική Ταμείου, χωρίς συνοχή και ευκρινές αποτέλεσμα στην παραγωγική διαδικασία.

Αυτό το σχήμα έχει δοκιμαστεί στο παρελθόν, τα δε αποτελέσματα προκύπτουν από τους προβληματικούς δείκτες επιδόσεων καινοτομίας της χώρας στους οποίους αναφερθήκαμε.

Αντίθετα, πιστεύουμε ότι είναι αναγκαία η υιοθέτηση εργαλείων που θα θέσουν σε νέες βάσεις τις επενδύσεις των επιχειρήσεων σε έρευνα και καινοτομία, τα οποία θα συμβάλλουν:

- στην ανάπτυξη ουσιαστικής εταιρικής σχέσης μεταξύ του ερευνητικών κέντρων και των επιχειρήσεων
- στην ανάπτυξη νέων ελληνικών τεχνολογικών επιχειρήσεων
- στην ενσωμάτωση των πρωτοβουλιών σε μια λογική απάντησης στη ζήτηση και στις κοινωνικές ανάγκες
- στην τοποθέτηση των ελληνικών δικτύων καινοτομίας στα αντίστοιχα διεθνή και ευρωπαϊκά
- στην υλοποίηση κοινών σχεδίων και πρωτοβουλιών που εγγράφονται στην εθνική προσπάθεια οικοδόμησης μιας νέας βιομηχανικής προσφοράς, στο ύψος των απαιτήσεων για μια ανταγωνιστική ελληνική οικονομία με ποιοτική απασχόληση.

Για το λόγο αυτό, πιστεύουμε ότι – για να είναι αποτελεσματική - η συσχέτιση καινοτομίας και κρατικών ενισχύσεων πρέπει να ενταχθεί σε ένα ευρύτερο πλαίσιο το οποίο να περιλαμβάνει την ολοκλήρωση του ενιαίου χώρου έρευνας, τις ερευνητικές υποδομές, τα θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τα κίνητρα για την ανάπτυξη ερευνητικών και καινοτομικών projects στις επιχειρήσεις, τους μηχανισμούς στήριξης των επιχειρήσεων, τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία και ασφαλώς τις κρατικές ενισχύσεις.

Παράλληλα απαιτείται να ξαναδούμε ως χώρα το μοντέλο διακυβέρνησης της πολιτικής στήριξης των επενδύσεων καινοτομίας και να βαδίσουμε σε στρατηγικές συμφωνίες με τους βασικούς συντελεστές της βιομηχανικής παραγωγής της χώρας - όπως εξάλλου πράττουν όλες οι αναπτυγμένες τεχνολογικά χώρες - μέσα από την οργάνωση οικοσυστημάτων καινοτομίας.

Προτεραιότητά μας, πιστεύουμε ότι πρέπει να είναι, η οικοδόμηση αποτελεσματικών υποδομών καινοτομίας ανοικτού και συνεργατικού χαρακτήρα (πόλοι καινοτομίας ή συναφή σχήματα) που να στηρίζουν την συνεργασία μεγάλων επιχειρήσεων, ΜΜΕ και ερευνητικών εργαστηρίων προκειμένου να εκδηλωθεί – αυτό που μας λείπει – δηλαδή ζήτηση έρευνας και καινοτομίας συνδεδεμένη με συγκεκριμένες αγορές σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας.

Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης η ενίσχυση των σημαντικών ερευνητικών υποδομών της χώρας και η ένταξη τους στον Εθνικό Οδικό Χάρτη Ερευνητικών Υποδομών. Ο ΣΕΒ έχει διατυπώσει την ανάγκη η διαδικασία χρηματοδότησης των ερευνητικών κέντρων να συνδεθεί με την εκπόνηση ολοκληρωμένων σχεδίων δράσης και τη σύνδεσή τους με τους στόχους ανάπτυξης στρατηγικών τομέων της οικονομίας με την αποσαφήνιση της εμπλοκής επιχειρήσεων είτε ως εταίρων στα κοινοπρακτικά σχήματα είτε ως χρηστών των υπηρεσιών των ερευνητικών κέντρων.

Ως πρόταση υποδομής καινοτομίας στρατηγικού χαρακτήρα, ο ΣΕΒ προτείνει τη συγκρότηση Δικτύου Ανάπτυξης Καινοτομίας στις ελληνικές επιχειρήσεις, εργαλείο αποτελεσματικής συμμετοχής στα προγράμματα και δράσεις της νέας προγραμματικής περιόδου. Πρόκειται για δομή συντονιστικού χαρακτήρα, εμψυχωτή της επιχειρηματικής και συνεργατικής έρευνας, χωρίς βαριές υποδομές και με αποστολή τη διαμόρφωση οικοσυστήματος καινοτομίας σε γεωγραφικές περιοχές και σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας.

Το προτεινόμενο Δίκτυο με την κατάλληλη τομεακή και γεωγραφική εξειδίκευση, προτείνεται ως υπηρεσία τεχνολογικής υποστήριξης, πληροφόρησης και μεταφοράς τεχνογνωσίας για τις ΜΜΕ σε συμφωνημένους τομείς προτεραιότητας.

Ως προς τον τρόπο οργάνωσης της στήριξης της επιχειρηματικής έρευνας στο πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ, ο ΣΕΒ προτείνει τη τροποποίηση του σημερινού συστήματος υλοποίησης με

την οργάνωση και στήριξη συμπράξεων (επιχειρήσεων, ΓΓΕΤ, ερευνητών) για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και δραστηριοτήτων. Βάση των συμπράξεων θα είναι προϊόντα και υπηρεσίες που απευθύνονται σε αγορές που διαμορφώνονται από τις σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις (παραγωγικότητα, κλιματική αλλαγή, περιβάλλον, γήρανση πληθυσμού,) και εντάσσονται σε ομάδες τεχνολογιών, από διαφορετικούς τεχνολογικούς και επιστημονικούς τομείς, που συνεργάζονται προκειμένου να αναδείξουν αυτά τα νέα προϊόντα και υπηρεσίες.

Κυρίες και κύριοι,

Η επιχειρηματική κοινότητα της χώρας δεσμεύεται για την κινητοποίηση επιχειρήσεων και των στελεχών τους στο πλαίσιο μιας συστηματικής συνεργασίας με τις δημόσιες αρχές ώστε η συνεργασία δημόσιου – ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο της ΕΤΑΚ στη νέα προγραμματική περίοδο, να διεξαχθεί υπό τις καλύτερες προϋποθέσεις επιτυχίας για την οικονομία της χώρας.